

Technika i higiena żywności

przewodniczący: dr Vargas
 Jasper — Składowanie opakowywanego i nieopakowywanego drobiu,
 Theloe — Nowoczesna technologia uboju bydła,
 Grothe — Konstrukcja linii rozbioru mięsa,
 Lubadel — Koreferat na temat linii rozbioru mięsa,
 Zyhlsdorf — Środki dezynfekcyjne w przemyśle mleczarskim,
 Badanie mięsa i higiena uboju
 przewodniczący: dr Theloe
 Vargas — Zadania lekarza wet. w zakładach mięsnych,
 Rudelt — Czy stwierdzenie salmoneli w mięsie obciąża materialnie właściciela zwierzęcia?
 Leopold — Choroby zawodowe w rzeźniach,

Dietze — Przeżywalność salmoneli w kiełbasach parzonych,
 Takács (Węgry) — Jakość i trwałość wędlin w zależności od wędzenia i gotowania.

Ogólna higiena żywności

przewodniczący: prof. dr Dräger
 Prost (Polska) — Brucelloza z punktu widzenia higieny środków spożywczych,
 Seidel — Wnioski z zatruc pokarmowych ostatnich lat,
 Thymian, Sielaff — Współpraca różnych służb w kontroli żywności.
 Podsumowania obrad dokonał przewodniczący sekcji dr Vargas.
 Zjazd zakończył wspólny wieczór towarzyski.

HODOWLA I ZOOHIGIENA

MGR INŻ. FRANCISZEK KŁOCEK

Warszawa

Sytuacja produkcyjna w hodowli bydła i trzody chlewnej na przełomie 1962 — 1963

Bieżący rok gospodarczy jest dla rolnictwa polskiego, a także dla rolnictwa wielu krajów europejskich niepomyślny, szczególnie jeżeli chodzi o zbiory zbóż i pasz. Zbiory zbóż w 1962 r. były niższe o ca. 2 mln ton, a zbiory ziemniaków o ponad 7 mln ton od zbiorów ubiegłorocznych.

Mniejsze o ca. 15% są również zbiory siana i okopowych pasz soczystych. Produkcja roślinna spadła w sumie o 13% w porównaniu z 1961 r. natomiast pogłowia bydła wzrosło w 1962 r. o 4,6%, a trzody chlewnej o 1,4%.

W rezultacie zwiększyła się rozpiętość między zapotrzebowaniem pasz, a ich zasobami. W wyniku takiej sytuacji na przełomie 1962/1963 r. wystąpiło szereg zjawisk niekorzystnych, jak np. wzrost cen zbóż i ziemniaków w obrotach wiejskich, wzrost cen siana, wzmoczona podaż macior, a w niektórych rejonach kraju także krów.

Ceny żyta średnio w skali krajowej podniosły się w ciągu drugiego półrocza 1962 r. o ponad 30% w porównaniu z II półroczem 1961 r. Najwyższy wzrost cen notowano w woj. lubelskim, warszawskim, kieleckim i białostockim. W grudniu 1962 r. ceny żyta w tych województwach były od ca. 50% do ca. 60% wyższe niż w grudniu 1961 r.

Ceny ziemniaków w obrotach między rolnikami były średnio w skali kraju wyższe o ponad 32%. Najwyższy wzrost cen ziemniaków wystąpił w woj. kieleckim, krakowskim, rzeszowskim, warszawskim, lubelskim i białostockim. W grudniu 1962 r. np. ceny ziemniaków były od 40% do ponad 80% wyższe niż w analogicznym miesiącu 1961 r. Jedynie w woj. zielonogórskim ceny ziemniaków były niższe niż w roku poprzednim, a w woj. wrocławskim, poznańskim i szczecińskim wzrost cen był nieznaczny (ca. 2% do 5%).

Średnio w skali kraju ceny siana były w I półroczu 1962 wyższe o 6,7% niż w analogicznym okresie roku ubiegłego, przy czym wydatniejszy wzrost notowano w IV kwartale 1962 r. co jeszcze ostrzej wystąpiło w styczniu 1963 r.

Przyrost pogłowia bydła zarejestrowany w czerwcu 1962 r. oraz trudniejsza tegoroczna sytuacja paszowa stworzyły podstawy do zwiększonej podaży bydła na rzeź. Wyniki skupu i ubojów gospodarczych w 2 półroczu 1962 r. wskazują na dość znaczne w skali kraju zwiększenie się selekcji bydła.

W drugim półroczu 1962 r. skupiono bydła oraz skór z uboju gospodarczego o ca. 30%, w tym krów o 16%, a pozostałego bydła o blisko 42% więcej niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Odpowiedź na pytanie — czy ta wzmoczona selekcja jest wyrazem tendencji likwidacyjnych pogłowia bydła — daje w pewnym stopniu porównanie wzrostu selekcji w 2 półroczu 1962 w stosunku do takiego samego obrazu poprzedniego roku gospodarczego.

O rozmiarach selekcji bydła w drugim półroczu 1962 r. wykazują wyniki podaży w skupie państwowym oraz wysokość ubojów gospodarczych w tym czasie. Można przyjąć, że dane dotyczące skupu skór surowcowych od rolników dość dokładnie ilustrują rozmiary ubojów gospodarczych.

Rozmiary selekcji bydła w II półroczu 1962 na tle przyrostów stada zarejestrowanych na początek roku gospodarczego ilustruje następujące zestawienie:

Wyszczególnienie	Przyrost pogłowia w 1961/62	Wzrost selekcji	Różnice (rubr. 2—3)
1	2	3	4
Bydło ogółem tys. szt.	420	248	172
w tym: krowy „	107	64	43
pozostałe bydło „	313	184	129

Wzrost selekcji bydła ogółem, w tym zarówno krów jak i bydła młodego jest mniejszy od przyrostu pogłowia. Z liczb tych wynika więc, że stan liczbowy pogłowia bydła, krów oraz młodzieży w wieku powyżej 6 miesięcy, na koniec grudnia 1962 r. był wyższy aniżeli w tym samym czasie 1961 r.

Z przedstawionych liczb można wyciągnąć wniosek, że wzmoczonej selekcji bydła w jesieni 1962 r. nie można traktować jako oznaki ograniczania stanu pogłowia, gdyż występujący wzrost oparty jest nie na nadmiernej selekcji krów, lecz głównie na wzroście produkcji i podaży pozostałych rodzajów bydła — głównie młodych zwierząt, który to wzrost stanowi około 3/4 wzrostu ogólnej podaży.

Świadczy o tym również fakt, że ca 90% wzrostu podaży młodego bydła stanowi wzrost w ramach kontraktacji i dostaw z PGR, które w pierwszej połowie 1962 r. zakupiły od Centrali Mięśnej ponad 40 tys. sztuk cieląt na wypas.

Należy zaznaczyć, że może wystąpić jeszcze zjawisko dodatkowej wzmoczonej selekcji bydła w okresie przednówka, w wypadku przedłużenia się zimy, lub niepomyślnych warunków atmosferycznych w okresie wiosennym!

Zanotowany w drugim półroczu 1962 r. spadek skupu mleka, wynoszący ca 3% nie wiąże się ze zmniejszeniem pogłowia krów.

Wzrost selekcji krów jest mniejszy od przyrostu pogłowia zarejestrowanego w czerwcu 1962 r., a więc ilość krów w grudniu 1962 r. powinna być większa niż przed rokiem.

Wydaje się więc, że nie spadek pogłowia krów przyczynił się do spadku skupu mleka. Zjawisko to należy tłumaczyć raczej spadkiem towarowości mleka oraz pewnym zmniejszeniem mleczności krów, a tym samym globalnej produkcji mleka. Na zmniejszenie mleczności krów mogły wpłynąć niższe zbiory pasz soczystych i gorsza ich jakość, słaby zbiór poplonów, a w związku z tym gorsze żywienie. Ujemny wpływ na mleczność krów wywarło również rozszerzenie się przyszczy. Obniżenie towarowości mleka wynika ponadto ze zwiększonego jego spasanania z uwagi na duży niedobór pasz treściwych. Przy braku tych pasz mleko stało się niejednokrotnie głównym źródłem pokrycia potrzeb białkowych. Znaczny wzrost cen zbóż w obrotach między rolnikami spowodował, że przy aktualnym układzie relacji cen mleka i zbóż — mleko stało się jedną z tańszych pasz.

W niektórych jednak województwach zanotowano sygnały wskazujące na głębszą aniżeli w skali kraju selekcję bydła. Z analiz w przekroju terytorialnym wynika, że skup i uboje gospodarze bydła jedynie w woj. kieleckim i rzeszowskim były większe niż przyrost stada w 1961/62 r. W województwach tych stan pogłowia bydła w wieku ponad 6 miesięcy w grudniu 1962 r. powinien więc być niższy niż w grudniu 1961 r.

Natomiast w woj. białostockim, bydgoskim, poznańskim, warszawskim, olsztyńskim i lubelskim selekcja w drugim półroczu 1962 r. była znacznie niższa od przyrostu stada w roku poprzednim, co wskazywałoby na to, że stan pogłowia bydła w grudniu 1962 r. w tych województwach jest wyższy niż przed rokiem. We wszystkich pozostałych województwach rozmiary selekcji odpowiadały mniej więcej ubiegłorocznym przyrostom pogłowia i można przyjąć wobec tego, że stan liczbowy pogłowia bydła w tych województwach w grudniu 1961 r. i 1962 r. jest podobny.

Selekcja krów była głębsza niż przyrost pogłowia w większej ilości województw, a mianowicie w województwach: krakowskim, kieleckim, poznańskim, zielonogórskim i gdańskim. W pozostałych województwach rozmiary selekcji bądź kształtowały się na poziomie przyrostu pogłowia krów w roku ubiegłym, bądź były od niego nieco niższe.

Skup młodego bydła w II półroczu 1962 r. mimo że był znacznie większy niż w roku poprzednim, jednak we wszystkich województwach był mniejszy od przyrostu pogłowia w tej grupie bydła. Najkorzystniej pod tym względem przedstawiała się sytuacja w woj. bydgoskim, poznańskim, białostockim i olsztyńskim.

Natomiast niekorzystne zjawiska występują w zakresie zatrzymywania do chowu cieląt z wycieleń drugiego półroczu 1962 r.

Rozmiary skupu cieląt i skór cielących z uboju gospodarczego w drugim półroczu 1962 r. były o ca 165 tys. szt., to jest o 16,6% większe niż w drugim półroczu 1961 r. Przyjmując, że ilość wycieleń — z uwagi na nieznaczne tylko zmiany w pogłowiu krów — była w tych okresach mniej więcej jednako-

wa — można wnioskować, że w drugim półroczu 1962 r. rolnicy zatrzymywali do chowu o ca 165 tys. cieląt mniej, niż w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Na skutek tego w pogłowiu młodego bydła w wieku do 6 miesięcy powstała luka, która znajdzie wyraz w zmniejszeniu udziału w stadzie określonej grupy młodziży w spisie czerwcowym oraz może wpłynąć na okresowe osłabienie kontraktacji młodego bydła na przełomie lat 1963 i 1964.

Nie przesądza to jednak jeszcze w żadnym wypadku o zmniejszeniu pogłowia bydła w czerwcu 1963 r. Zasadnicze znaczenie bowiem będą tu miały decyzje rolników co do ilości zatrzymanych do chowu cieląt, urodzonych w pierwszym półroczu 1963 r. — to jest w okresie największego nasilenia wycieleń. Istnieją zatem potencjalne możliwości wyrównania nawet z nadwyżką zmniejszonego w drugim półroczu 1962 r. odchowu cieląt.

Zjawisko ograniczania pogłowia w wieku do 6 miesięcy wystąpiło we wszystkich województwach — z wyjątkiem województw koszalińskiego, szczecińskiego, gdańskiego i bydgoskiego. Największe jego nasilenie zarejestrowano w województwach rzeszowskim, krakowskim, kieleckim, lubelskim, warszawskim i łódzkim, a więc w tych, które mają w bieżącym roku gospodarczym najtrudniejszą sytuację paszową.

Reasumując można przyjąć, że w grudniu 1962 r. w stosunku do grudnia 1961 r. w niektórych województwach nastąpiło pewne zmniejszenie się ogólnego stanu liczbowego pogłowia bydła (kieleckie, rzeszowskie), zmniejszenie się pogłowia krów (krakowskie, kieleckie, poznańskie, zielonogórskie i gdańskie), a w większości województw — ograniczenie wychowu cieląt.

W jakim stopniu zmiany te wpłyną na stan liczbowy pogłowia w czerwcu 1963 r. trudno jest obecnie przewidzieć, gdyż — jak już zaznaczono, zależy od sytuacji produkcyjnej w okresie przednówka. Niemniej istnieje duże prawdopodobieństwo, iż w szeregu województw, w których już w grudniu 1962 r. stwierdzono pewne zmniejszenie pogłowia krów oraz znaczny wzrost ubojów cieląt, należy się liczyć ze spadkiem pogłowia krów, a może nawet i globalnego pogłowia bydła.

Wydaje się jednak, że zmniejszenie pogłowia w niektórych rejonach nie spowoduje spadku globalnego pogłowia bydła, a nawet może i krów w skali całego kraju. Do postawienia takiej prognozy upoważniają również wyniki spisu grudniowego zwierząt. Wskaźnik stanu pogłowia bydła w grudniu 1962 r. w stosunku do czerwca wynosił 97,9%, a krów 98,3%. Analogiczne wskaźniki w powszechnym spisie grudniowym w 1960 r. wynosiły kolejno 96,9 i 97,8%. Należy jednocześnie przypomnieć, że przy takich wskaźnikach zarejestrowano w 1961 r. stosunkowo wysokie przyrosty stada bydłowego (o 5,2%).

Trudności paszowe wpłynęły na zmniejszenie zainteresowania rolników produkcją trzody chlewnej co znalazło swój wyraz w spadku cen prosiąt w obrotach między rolnikami.

Ceny prosiąt średnio w skali kraju wykazują w ciągu drugiego półroczu 1962 sukcesywny spadek w porównaniu z drugim półroczem 1961 r. (od ca 3% w lipcu do ca 30% w listopadzie i grudniu) i są znacznie niższe, niż w analogicznych okresach ostatnich 3 lat.

Najgłębszy spadek cen prosiąt notowano w województwach kieleckim, krakowskim, rzeszowskim, warszawskim, lubelskim i białostockim. Ceny prosiąt w tych województwach były w grudniu 1962 r. o 45% (w woj. kieleckim) do 33% (w woj. białostockim) niższe niż w grudniu 1961 r.

W większości województw Ziemi Zachodnich oraz w woj. poznańskim, które mają relatywnie lepszą sytuację paszową, ceny prosiąt wahały się wokół poziomu ubiegłorocznego i tak np. w grudniu 1962 r.

w województwach gdańskim, szczecińskim i zielonogórskim były o 0,7% do 10% wyższe, a w województwach poznańskim, koszalińskim, olsztyńskim i wrocławskim o 3,9% do 6,3% niższe niż w grudniu 1961 r. W celu przeciwdziałania tendencjom spadkowym cen prosiąt w szeregu województw wprowadzono interwencyjny skup prosiąt, przy czym z dniem 15 października 1962 r. ceny prosiąt w skupie interwencyjnym zostały podwyższone o 2 zł za 1 kg żywej wagi.

Również przebieg skupu macior w drugim półroczu 1962 r. oraz przebieg ich krycia na stacjach kopulacyjnych w okresie od 15.X.1962 r. do 15.I.1963 r. wskazuje na występowanie tendencji regresyjnych w pogłowiu trzody.

Globalnie w skali kraju w drugim półroczu 1962 r. skupiono o 76,5 tys. sztuk, to jest o 27% macior więcej, niż w tym samym okresie roku poprzedniego. Należy zaznaczyć, że pogłowie macior na początek bieżącego roku gospodarczego było o 58,9 tys. sztuk większe, niż w roku ubiegłym. Tendencje przeliczenia macior na rzeź w przekroju terytorialnym pokrywają się w zasadzie z sytuacją paszową i ze zmianami cen prosiąt w poszczególnych województwach. Największy wzrost podaży macior zanotowano w województwach kieleckim, krakowskim, rzeszowskim i lubelskim (o 104 do 66%). Natomiast w szeregu województw zachodnich podaż macior w pierwszym półroczu 1962/63 r. była mniejsza niż w roku ubiegłym. Największy spadek podaży zanotowano w woj. wrocławskim, szczecińskim, olsztyńskim i koszalińskim (ca 37% do ca 18%).

Z danych ankietowych obejmujących 1400 punktów kopulacyjnych wynika wyraźnie zmniejszenie ilości krytych macior w bieżącym roku gospodarczym w porównaniu z rokiem poprzednim. Wskaźniki pokryć macior w tym okresie wynoszą 70—87% stanu ubiegłorocznego.

Zarejestrowane w drugim półroczu 1962 r. zjawiska rynkowo-produkcyjne w zakresie kształtowania się cen zbóż, ziemniaków i prosiąt w obrotach między rolnikami oraz podaży macior na rzeź jak również rozmiarów krycia macior są oznakami spadku produkcyjnego trzody. Tendencje te nie są jednak jednolite w skali całego kraju. Najsilniejsze oznaki tego spadku występują w rejonie centralnym i południowo-wschodnim kraju, a mianowicie w województwach: kieleckim, krakowskim, rzeszowskim, warszawskim, lubelskim, białostockim. W województwach tych należy się liczyć z dalszym spadkiem pogłowia trzody chlewnej w bieżącym roku gospodarczym.

Natomiast w rejonach zachodnich kraju, a zwłaszcza w województwach: poznańskim, zielonogórskim, szczecińskim, koszalińskim, wrocławskim, opolskim i olsztyńskim rozwój sytuacji produkcyjno-rynkowej pozwala przypuszczać, że w 1962/63 r. nastąpi pewien wzrost pogłowia trzody, który jednak w sumie nie zrównoważy zmniejszenia pogłowia w rejonach centralnych i południowo-wschodnich. Tak więc w skali całego kraju należy się liczyć ze zmniejszeniem się pogłowia trzody na koniec bieżącego roku gospodarczego.

Dokonany w grudniu 1962 r. po raz pierwszy, pełny półroczny spis pogłowia zwierząt gospodarskich nie daje jeszcze podstaw dla liczbowej oceny aktualnej sytuacji produkcyjnej, gdyż brak jest materiałów porównawczych za lata poprzednie. Nie można więc w oparciu o wyniki spisu grudniowego stwierdzić, czy stan pogłowia zwierząt w grudniu 1962 r. jest wyższy czy niższy niż w grudniu 1961 r.

Według grudniowego spisu zwierząt stan pogłowia trzody w grudniu 1962 r. utrzymał się na poziomie stanu czerwcowego. Jedyny porównawczy materiał stojący do dyspozycji — to wyniki spisu powszechnego z grudnia 1960 r. Według tego spisu pogłowie trzody w grudniu 1960 r. było o 5,9% większe niż w czerwcu 1960 r., przy czym wzrost ten opierał się

głównie na przyroście pogłowia młodzieży w wieku do 6 miesięcy (o 6,9%).

Następny czerwcowy spis pogłowia wykazał, że w 1960/61 r. pogłowie trzody zwiększyło się o 6,5%. W świetle tego wyniki grudniowego spisu 1962 r. wskazują na tendencje spadkowe pogłowia, gdyż globalny wskaźnik wzrostu pogłowia trzody w grudniu 1962 r. w stosunku do czerwca wynosi tylko 0,6% przy czym pogłowie młodzieży do 6 miesięcy jest mniejsze o 9,1%, a największy spadek pogłowia występuje w najmłodszych grupach wieku (prosięta przy maciorach).

Zmiany w pogłowiu trzody chlewnej zarejestrowane przez spis grudniowy są w ogólnym zarysie zgodne z kształtowaniem się sytuacji produkcyjno-rynkowej w poszczególnych rejonach kraju. Spadek pogłowia w stosunku do czerwca 1962 r. zanotowano w woj. kieleckim, warszawskim, rzeszowskim, krakowskim, łódzkim i białostockim. Stosunkowo wyraźne przyrosty pogłowia zarejestrowano w woj. opolskim, olsztyńskim, wrocławskim, zielonogórskim, koszalińskim, katowickim, poznańskim i szczecińskim.

Jest charakterystyczne, że przyrosty pogłowia występują w zasadzie w tych województwach, które w ubiegłym roku gospodarczym miały spadek pogłowia trzody, i na odwrót spadek pogłowia notuje się w rejonach, w których w roku ubiegłym nastąpił większy rozwój hodowli świń.

Według przebiegu skupu żywca w styczniu i lutym 1963 r. oraz innych zjawisk występujących na początku 1963 r. można zakładać, że:

— Skup trzody w pierwszym kwartale br. nie powinien odbiegać od poziomu zeszłorocznego. W styczniu br. skupiono 91,2 tys. ton trzody m-słoninowej — wobec 92,3 tys. ton w roku poprzednim; w tym skup macior wynosił 67 tys. sztuk i był większy o 3,5 tys. szt., to jest o 5,5% niż przed rokiem. W miesiącu tym nastąpiło w porównaniu z miesiącami poprzednimi wyraźne osłabienie podaży macior. W grudniu bowiem 1962 r. skup macior był większy o 13 tys. sztuk, tj. o 22,2% w porównaniu z grudniem roku poprzedniego.

Procentowy wzrost skupu bydła w styczniu br. utrzymuje się na poziomie miesiąca poprzedniego, co nie znajduje pokrycia w ilości zawartych kontraktów na młode bydło rzeźne. W grudniu 1962 r. wzrost liczby zawartych kontraktów w stosunku do grudnia 1961 r. wynosił 37 tys., gdy w styczniu 1963 r. zawarto tylko o ca 8,5 tys. więcej kontraktów niż w styczniu roku poprzedniego. Wskazuje to, że wzrost skupu bydła w styczniu bieżącego roku oparty był w znacznym stopniu na zwiększonej selekcji krów.

Na podstawie dotychczasowego rozwoju sytuacji produkcyjno-rynkowej można przewidywać, że tegoroczne trudności paszowe w znacznie większym stopniu będą wpływały na produkcję trzody chlewnej niż na chów bydła. Należy liczyć się ze zmniejszeniem pogłowia trzody w czerwcu 1963 r. Natomiast jeśli chodzi o bydło, to na podstawie dotychczasowych informacji można przewidywać na razie tylko osłabienie tempa przyrostu stada.

BÜHNER F., LIEBETRAU R.: Bezpośrednie leczenie cyst jajnikowych bydła gonadotropiną łożyskową (Beitrag zur direkten Therapie der Ovarialeysten des Rindes unter Einsatz von Chorionan). Tierärztl. Umschau 18:232 (1963)

W oparciu o metodę Paredis i Vandeplassche zastosowali autorzy zmodyfikowany instrument pozwalający na bezpośrednie wprowadzanie do jajnika hormonu jak również pobieranie zawartości cyst. W jednej grupie (13 szt.) krów gonadotropiną łożyskową stosowano 2 razy (500 j. i w 10 dni później 1000 j.), u drugiej grupy (13 szt.) krów jednorazowo w dawce 500 j. lub 750 j. Prócz leczenia hormonalnego autorzy stosowali dodatkowe kompleksowe leczenie. Uzyskano bardzo korzystne wyniki.

Z. Z.